

styrende folkesamfund i det danske rige, og at det færøske folk i henhold hertil ved sin folkevalgte repræsentation, Lagtinget, og en af dette oprettet forvaltning, landsstyret, inden for rigsenheden overtager ordningen og styrelsen af færøske særanliggende som angivet i loven.

I bemærkningerne til lovforslaget om Grønlands hjemmestyre er bl.a. anført følgende om betydningen af rigsenheden (Folketingstidende 1978-79, Tillæg A, sp. 331 ff):

»Forslaget bygger på forudsætningen om rigsenhedens opretholdelse...

At hjemmestyret sker inden for rigsenhedens rammer indebærer:

...

3) *at kun sagsområder, der alene vedrører Grønland, men ikke angår riget som helhed eller andre dele af riget, kan overgå til hjemmestyret, og*

4) *at kun en del af rigsmyndighedernes kompetence kan overføres til hjemmestyret.*

Rigsenheden medfører således, at visse sagsområder som f.eks. udenrigs-, sikkerheds- og valutapolitik efter deres art ikke vil kunne overføres til hjemmestyret, ligesom der ikke vil kunne ske en ubegrænset overførsel af sagsområder til hjemmestyret ... Rigsenheden medfører endvidere, at hjemmestyret under udøvelsen af sine beføjelser skal respektere rigets traktatmæssige forpligtelser samt de fundamentale retsprincipper, der er fælles for riget...«

Den grønlandske hjemmestyrelov bygger på betænkning nr. 837/1978 om Hjemmestyre i Grønland. I betænkningens bind I, Hjemmestyreordningen, side 23, er det bl.a. anført:

»1. Områder, hvor kompetencen ligger hos rigsmyndighederne og ikke kan henlægges til hjemmestyret

Det drejer sig ... navnlig om områder som statsforfatningen (herunder bl.a. de øverste statsmyndigheder, valgret og valgbarhed til folketinget, retsplejen, frihedsrettighederne), forholdet til udlandet (herunder indgåelse af traktater), rigets finanser (herunder Nationalbanken og dens funktioner, finans-, penge- og valutapolitik), for-

svar, strafferetspleje og fængselsvæsen samt om de almindelige principper for person-, familie- og arveret samt formueret.

At disse områder ikke kan overtages af hjemmestyret er ikke til hinder for, at der fortsat kan gives særlige bestemmelser (»love for Grønland«), der tager fornødne hensyn til grønlandske forhold, men det må være forbeholdt rigets myndigheder at gennemføre sådanne bestemmelser, der ikke bør fjerne sig længere fra retstilstanden i den øvrige del af riget, end de lokale forhold nødvendiggør.«

I betænkningens bind I, side 33, anføres endvidere bl.a.:

»Det er en klar konsekvens af rigsenheden, at grundloven har gyldighed for alle dele af riget. Dette indebærer bl.a. at bestemmelserne om frihedsrettighederne er gældende overalt i riget.

Rigsenheden forudsætter endvidere visse *fundamentale retsprincipper* som fælles for riget. De fælles, fundamentale retsprincipper er imidlertid ikke alle nedfældet i grundloven, som bl.a. ikke omfatter princippet om magtfordrejning, visse familieretlige principper samt visse retsgarantier.

De fælles fundamentale retsprincipper vil også skulle respekteres af hjemmestyret under udøvelse af sine beføjelser, men kommissionen har ikke fundet det nødvendigt at medtage en bestemmelse herom i forslaget til hjemmestyrelov.

Hjemmestyrets kompetence må endvidere ses i relation til rigets internationale forpligtelser, som vil have virkning både for rigsmyndighederne og for hjemmestyret. Det foreslås, at der i hjemmestyreloven indsættes en bestemmelse om, at hjemmestyret er undergivet de forpligtelser, der følger af traktater og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget.«

I Statsministeriets (nu ophævede) cirkulære nr. 13 af 6. februar 1989 om sager vedrørende Grønland er anført følgende om betydningen af rigsenheden: